

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

CONSILIU

REZOLUȚIA CONSILIULUI

din 30 noiembrie 2009

privind o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/C 295/01)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

întrucât:

- (1) În Uniunea Europeană, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) constituie baza comună pentru protecția drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, care, în scopul prezentei rezoluții, include etapa care precede procesul penal și etapa procesului penal.
- (2) În plus, Convenția, astfel cum a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reprezintă o bază importantă pentru statele membre, prin care se asigură faptul că statele membre au încredere în sistemele de justiție penală din celelalte state membre și se consolidează încrederea reciprocă. În același timp, există posibilitatea unor acțiuni suplimentare din partea Uniunii Europene menite să asigure punerea în aplicare și respectarea pe deplin a standardelor convenției și, după caz, să asigure aplicarea coerentă a standardelor aplicabile și ridicarea nivelului acestora.
- (3) Uniunea Europeană a creat cu succes un spațiu de liberă circulație și ședere, în care cetățenii pot profita de posibilitățile din ce în ce mai numeroase de a călători, a studia și a munci în alte țări decât în țara de reședință. Cu toate acestea, eliminarea frontierelor interne și exercitarea din ce în ce mai frecventă a dreptului de liberă circulație și ședere au drept consecință inevitabilă faptul că un număr din ce în ce mai mare de persoane sunt implicate în proceduri penale într-un alt stat membru decât cel de reședință. În aceste situații, drepturile procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate devin deosebit de importante în vederea garantării dreptului la un proces echitabil.
- (4) Într-adevăr, în timp ce la nivelul Uniunii Europene s-au luat deja diferite măsuri de garantare a unui grad ridicat de siguranță pentru cetățeni, este la fel de necesar să se abordeze problemele specifice care pot apărea atunci când o persoană este suspectată sau acuzată în cadrul unor proceduri penale.
- (5) În consecință, sunt necesare măsuri specifice cu privire la drepturile procedurale, pentru a se garanta echitatea procedurii penale. Astfel de măsuri, care pot include legislație precum și alte măsuri, vor face să crească încrederea cetățenilor în faptul că Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia le vor proteja și le vor garanta drepturile.
- (6) Consiliul European de la Tampere din 1999 a concluzionat că, în contextul punerii în aplicare a principiului recunoașterii reciproce, ar trebui de asemenea inițiate lucrări cu privire la acele aspecte ale legislației procedurale în cazul cărora sunt considerate necesare standarde minime comune pentru a facilita aplicarea principiului recunoașterii reciproce, respectând principiile juridice fundamentale ale statelor membre (concluzia 37).
- (7) De asemenea, Programul de la Haga din 2004 afirmă că realizarea ulterioară a recunoașterii reciproce ca piatră de temelie a cooperării judiciare implică dezvoltarea de standarde echivalente pentru drepturile procedurale în cadrul procedurilor penale, pe baza studiilor privind nivelul existent de garantare în statele membre și cu respectarea tradiției juridice a acestora (punctul III 3.3.1.).

- (8) Recunoașterea reciprocă presupune că autoritățile competente din statele membre au încredere în sistemele de justiție penală din celelalte state membre. În scopul creșterii încrederii reciproce în cadrul Uniunii Europene, este important să existe, ca element complementar convenției, standarde ale Uniunii Europene pentru protecția drepturilor procedurale care să fie puse în aplicare și executate în mod corect în statele membre.
- (9) Studii recente arată că în rândurile experților există o susținere largă a acțiunii Uniunii Europene privind drepturile procedurale, prin legislație și alte măsuri, și că este necesar să crească nivelul încrederii reciproce între autoritățile judiciare din statele membre ⁽¹⁾. Aceste sentimente sunt împărtășite și de Parlamentul European ⁽²⁾. În comunicarea sa pentru Programul de la Stockholm ⁽³⁾, Comisia Europeană constată că este esențial să se consolideze drepturile la apărare în scopul menținerii încrederii reciproce între statele membre și a încrederii cetățenilor în Uniunea Europeană.
- (10) Discuțiile din ultimii ani privind drepturile procedurale în contextul Uniunii Europene nu au condus la niciun rezultat concret. Cu toate acestea, s-au înregistrat progrese semnificative în domeniul cooperării judiciare și polițienești în ceea ce privește măsurile de facilitare a urmăririi penale. Acum este timpul să se ia măsuri pentru îmbunătățirea echilibrului dintre aceste măsuri și protecția drepturilor procedurale ale persoanelor. Ar trebui depuse eforturi pentru consolidarea garanțiilor procedurale și respectarea statului de drept în cadrul procedurilor penale, indiferent unde hotărâsc cetățenii să călătorească, să studieze sau să trăiască în Uniunea Europeană.
- (11) Ținând seama de importanța și de complexitatea acestor chestiuni, pare oportun ca acestea să fie abordate progresiv, asigurându-se în același timp o consecvență globală. Abordând acțiunile viitoare pe rând, în funcție de domenii, se poate acorda o atenție deosebită fiecărei măsuri individuale, astfel încât să se permită identificarea și abordarea problemelor într-un mod prin care se va acorda o valoare adăugată fiecărei măsuri.
- (12) Având în vedere caracterul neexhaustiv al catalogului măsurilor prevăzute în anexă la prezenta rezoluție, Consiliul ar trebui să ia în considerare, de asemenea, posibilitatea de a aborda chestiunea protecției unor drepturi procedurale altele decât cele enumerate în catalog.
- (13) Toate noile acte legislative ale UE în acest domeniu ar trebui să fie conforme cu standardele minime stabilite prin convenție, astfel cum a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului,

ADOPTĂ URMĂTOAREA REZOLUȚIE:

1. Ar trebui luate măsuri la nivelul Uniunii Europene pentru a consolida drepturile persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale. Astfel de măsuri pot include legislație, precum și alte măsuri.
2. Consiliul aprobă „Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale” (denumită în continuare „foaia de parcurs”), astfel cum figurează în anexa la prezenta rezoluție, ca bază pentru viitoarele măsuri. Drepturile cuprinse în această foaie de parcurs, care ar putea fi completate de alte drepturi, sunt considerate drepturi procedurale fundamentale și în această etapă ar trebui să li se acorde prioritate măsurilor în acest sens.
3. Comisia este invitată să prezinte propuneri privind măsurile prevăzute în foaia de parcurs și să ia în considerare prezentarea cărții verzi menționate la punctul F.
4. Consiliul va analiza toate propunerile prezentate în contextul foii de parcurs și se angajează să le analizeze în regim prioritar.
5. Consiliul va acționa în cooperare deplină cu Parlamentul European, în conformitate cu normele aplicabile și va colabora în mod corespunzător cu Consiliul Europei.

⁽¹⁾ A se vedea, printre altele, „Analiza viitorului recunoașterii reciproce în materie penală în Uniunea Europeană”, raport al *Université Libre de Bruxelles* din 20 noiembrie 2008.

⁽²⁾ A se vedea, de exemplu, „Recomandarea Parlamentului European din 7 mai 2009 adresată Consiliului privind dezvoltarea unui spațiu de justiție penală al Uniunii Europene” 2009/2012(INI), punctul 1 litera (a).

⁽³⁾ „Un spațiu de libertate, securitate și justiție în serviciul cetățenilor”, COM(2009) 262/4 (punctul 4.2.2.).

ANEXĂ

FOAIE DE PARCURS PENTRU CONSOLIDAREA DREPTURILOR PROCEDURALE ALE PERSOANELOR SUSPECTATE SAU ACUZATE ÎN CADRUL PROCEDURILOR PENALE

Ordinea drepturilor menționate în această foaie de parcurs este orientativă. Se evidențiază faptul că explicațiile furnizate mai jos servesc numai drept orientări pentru acțiunea propusă și nu urmăresc reglementarea conținutului și a domeniului general de aplicare a măsurilor vizate în prealabil.

Măsura A: Traducere și interpretare*Scurtă explicație:*

Persoana suspectată sau acuzată trebuie să poată înțelege ce se întâmplă și să se poată face înțeleasă. O persoană suspectată sau un acuzat care nu vorbește sau nu înțelege limba utilizată în cadrul procedurii va avea nevoie de un interpret și de traducerea documentelor procedurale esențiale. Ar trebui să se acorde, de asemenea, o atenție deosebită necesităților persoanelor cu deficiențe auditive suspectate sau acuzate.

Măsura B: Informarea privind drepturile și informarea privind costurile*Scurtă explicație:*

O persoană suspectată sau acuzată de o infracțiune ar trebui să primească informații privind drepturile sale elementare, verbal sau, după caz, în scris, de exemplu printr-o comunicare în scris a drepturilor. În plus, persoana în cauză ar trebui, de asemenea, să primească rapid informații privind natura și cauza acuzațiilor care i se aduc. O persoană care a fost acuzată ar trebui să aibă dreptul de a primi, la momentul potrivit, informațiile necesare pentru pregătirea apărării sale, fiind de la sine înțeles că aceasta nu ar trebui să aducă atingere cursului normal al procedurilor penale.

Măsura C: Consiliere și asistență juridică*Scurtă explicație:*

Dreptul la consiliere juridică (acordată de un avocat) pentru persoana suspectată sau acuzată în cadrul procedurilor penale într-o etapă cât mai timpurie și mai adecvată a acestor proceduri este fundamental pentru garantarea echității procedurii; dreptul la asistență juridică ar trebui să garanteze accesul efectiv la dreptul la consiliere juridică sus-menționat.

Măsura D: Comunicarea cu rudele, angajatorii și autoritățile consulare*Scurtă explicație:*

O persoană suspectată sau acuzată care este privată de libertate este informată cu promptitudine în legătură cu dreptul de a informa cel puțin o persoană, de exemplu o rudă sau un angajator, cu privire la privarea de libertate, fiind de la sine înțeles că aceasta nu ar trebui să aducă atingere cursului normal al procedurilor penale. În plus, o persoană suspectată sau acuzată care este privată de libertate într-un alt stat decât cel din care provine este informată în legătură cu dreptul de a informa autoritățile consulare competente cu privire la privarea de libertate.

Măsura E: Garanții speciale pentru persoanele suspectate sau acuzate vulnerabile*Scurtă explicație:*

Pentru a se garanta echitatea procedurilor, este important să se acorde o atenție deosebită persoanelor suspectate sau acuzate care nu pot înțelege sau urmări conținutul sau înțelesul procedurilor datorită, de exemplu, vârstei și condiției psihice sau fizice.

Măsura F: O carte verde privind arestarea preventivă*Scurtă explicație:*

Intervalul de timp pe care o persoană îl poate petrece în stare de arest înainte de desfășurarea procesului și pe parcursul desfășurării acestuia variază în mod semnificativ de la un stat membru la altul. Perioadele excesiv de lungi de arestare preventivă afectează persoanele în cauză, pot aduce atingere cooperării judiciare între statele membre și nu reprezintă valorile pe care le promovează Uniunea Europeană. Măsurile adecvate care pot fi adoptate în acest context ar trebui analizate într-o carte verde.